

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-669-0-57>

**THE RATIFICATION OF THE ROME STATUTE
OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT
AS A MECHANISM FOR HOLDING ACCOUNTABLE
FOR WAR CRIMES AND THE CRIME OF AGGRESSION
AGAINST UKRAINE**

**РАТИФІКАЦІЯ РИМСЬКОГО СТАТУТУ МІЖНАРОДНОГО
КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ ЯК МЕХАНІЗМ ПРИТЯГНЕННЯ
ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ
ТА ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ**

Chalyi M. H.

*teacher of the department
of military law,*

Military Legal Institute,

National University of Law named after

Yaroslav the Wise

Kharkiv, Ukraine

Чалий М. Г.

викладач кафедри військового права,

Військово-юридичний інститут

Національного юридичного

університету

імені Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

Актуальність дослідження зумовлена повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України та введенням правового режиму воєнного стану на всій території держави. У таких умовах особливого значення набуває забезпечення ефективних правових механізмів притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні воєнних злочинів, злочинів проти людяності та злочину агресії. Фіксація численних порушень норм міжнародного гуманітарного права на тимчасово окупованих територіях України актуалізує питання взаємодії національних та міжнародних інституцій правосуддя.

Одним із ключових міжнародно-правових механізмів забезпечення кримінальної відповідальності за найтяжчі міжнародні злочини є діяльність Міжнародного кримінального суду, юрисдикція якого визначається положеннями Римського статуту Міжнародного кримінального суду. У цьому контексті ратифікація Україною в серпні 2024 року Римського статуту та набуття повноправного членства у системі міжнародної кримінальної юстиції набуває особливої ваги.

Міжнародний кримінальний суд є постійним судовим органом, створеним з метою притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні найбільш тяжких злочинів, що викликають занепокоєння міжнародного співтовариства. До таких злочинів відповідно до

Римського статуту належать геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та злочини агресії [3].

Особливістю діяльності Суду є принцип комплементарності, який передбачає, що юрисдикція Міжнародного кримінального суду доповнює національні системи правосуддя і застосовується у випадках, коли держава не може або не бажає самостійно здійснювати кримінальне переслідування винних осіб.

Водночас важливу роль у притягненні до відповідальності за міжнародні злочини відіграє національне кримінальне законодавство. Зокрема, положення Розділу XX Кримінального кодексу України передбачають відповідальність за ведення агресивної війни, планування та підготовку агресії, а також за порушення законів та звичаїв війни [4]. Такі норми дозволяють правоохоронним органам здійснювати кримінальне переслідування осіб, причетних до вчинення воєнних злочинів під час збройного конфлікту. Разом із тим ефективне розслідування міжнародних злочинів часто потребує міжнародної співпраці та залучення спеціалізованих міжнародних судових інституцій.

Прийняття Закону України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» стало важливим кроком у напрямі посилення співробітництва України з міжнародними судовими органами [2]. Як зазначається у висновку профільного комітету Верховної Ради України, ратифікація Римського статуту надає можливість Україні набути повноправного членства у Міжнародному кримінальному суді, брати участь у роботі Асамблеї держав-учасниць та сприяти зміцненню міжнародного правосуддя [1]. Крім того, такий крок демонструє відданість України принципам верховенства права та міжнародної відповідальності за найтяжчі злочини.

Наукові коментарі та дослідження, зокрема у виданні Шабаса В. А. «Міжнародний кримінальний суд: коментар до Римського статуту», надають детальний аналіз норм Римського статуту, принципу комплементарності та механізмів співпраці між національними судовими органами та МКС. Ці наукові джерела дозволяють глибше зрозуміти процес застосування норм міжнародного кримінального права на національному рівні та ефективність притягнення до відповідальності осіб, винних у міжнародних злочинах [5, с. 557].

Таким чином, ратифікація Римського статуту Міжнародного кримінального суду має важливе значення для забезпечення невідворотності покарання за міжнародні злочини, вчинені в умовах збройної агресії проти України. Поєднання можливостей національної системи кримінального переслідування та механізмів міжнародного правосуддя, яка сприяє більш ефективному розслідуванню воєнних злочинів,

притягненню винних до відповідальності та зміцненню міжнародного правопорядку.

Література:

1. Висновок Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу щодо проекту Закону України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» (реєстр. № 0285 від 15.08.2024). Київ, 2024.

2. Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього : Закон України від 21 серп. 2024 р. № 3898-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-20#Text> (дата звернення: 15.03.2026)

3. Римський статут Міжнародного кримінального суду: Статут, учинений 17 липня 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 15.03.2026).

4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III (*Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 25-26, ст. 131). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3028> (дата звернення: 15.03.2026)

5. Shabas W. A. *The International Criminal Court: A Commentary on the Rome Statute*. 2nd ed. Oxford : Oxford University Press, 2016. 1616 p.